

Rödningenytt

Vikingarna tog med Fyledalen till England

I den Anglosaxiska Krönikan av år 787 finns en beskrivning av tre danska skepp som kom till England med blodsutjutelse som följd. Det var inledningen till den kommande invasionen av nordbor, särskilt påtaglig i Yorkshire.

Under 700-talet började danskar med segel- och årkraft komma till England i långa slanka skepp. De var beväpnade och hade nu börjat kallas vikingar. Huvudsyftet med deras resor var att föra hem rikedomar, främst silver och guld, men även tillfångatagna män och kvinnor som kunde säljas vidare som slavar. Det rörde sig således om plundringståg. Utöver de danska kom England även hemsökas av svenska och framför allt av norska vikingar.

Förutom att England uppfattades som rikt var det glest befolkat, och mycket land låg outnyttjat. Det blev allt vanligare att man inte seglade hem till Danmark efter framgångsrika sommarräder, utan stannade över vintern och byggde enklare hus åt sig. Vikingarna slog nu inte ihjäl alla de råkade på utan började idka handel. Man hade till och med med sig bytesvaror hemifrån. Pälsverk och bärnsten var eftertraktade produkter.

År 866 erövrades staden Eoforwic (nuvarande York) av en stor vikingahär ledd av den danske jarlen Ragnar Lodbroks söner Ubbe, Ingvar och Halvdan. Staden bytte namn till Jorvik, och blev huvudstad i det vittomfattande vikingariket Danelagen, namngivet så eftersom dansk lag och danska sedvänjor tillämpades där. Jorvik utvecklades till en av de största och rikaste städerna i England och blev ett betydande handelscentrum. Som så ofta när människor blir nybyggare i ett främmande land, tog de danska vikingarna med sig ort- och gårdsnamn hemifrån. I nordöstra Yorkshire har så mycket som 40% av bebyggelsenamnen nordiskt

ursprung. Ortnamn som slutar med -by är vanligast, omkring 700 stycken, och -thorp, 500. 47 byar heter Kirkby (kyrka heter kirke på danska). I Erik Linklaters vikingaskildring "Männen från Ness" beskrivs integrationen av de ockuperande vikingarna så här: "Men danerna skiftade nu det vunna landet sinsemellan och gävo sina egna namn åt orterna och sådde själva säd. Och några blevo köpmän och drevo handel, och anglerna handlade med dem och arbetade för dem".

För två år sedan råkade Reet och jag stöta på namnet "Fylingdales" på internet. Det är en kommun i nordöstra Yorkshire, stor till ytan men med få invånare. Den ligger i en 1500 kvadratkilometer stor nationalpark, till det mesta bestående av ljunghed. Vi läste på, sökte kontakter samt åkte dit utan att informera någon i Röddinge om vad vi hittat. Vi tog in på Fylingdales Inn i den lilla byn Fylingthorp, och genom byn rann Fylingbeck. Vi träffade en av ledamöterna i Fylingdales kommunfullmäktige och överlämnade en present från Röddinge byalag (som var helt ovetande om vårt tilltag) samt berättade om vår Fyledal. Väl hemkomna väntade vi tills Byalagets årsmöte, där jag hade aviserat att ge en reseberättelse. Överraskningen blev total – namnfränder i England – vi måste åka dit!"

Trycket blev stort, och det gick inte att hålla emot. Nya efterforskningar beträffande vikingaspår i Yorkshire sattes igång, och förnyad kontakt togs med de nyvunna vännerna i Fylingdales. Sjutton (!) personer, en femtedel av Röddinges invånare, anmälde genast intresse för att åka till Fylingdales, och 9 april 2018 gav vi oss iväg. Flyg från Köpenhamn till Manchester, och de vidare transporterna skedde i två förhyrda minibussar. Vi stannade till i York för att besöka vikingamuseet, järnvägmuseet (världens största) och den stora katedralen (York Minster).

Vi begav oss sedan mot nordost och hjärtlandet för vår resa. Första stoppet

blev Dalby.

Det fanns vägs skyltar till Dalby och namns skylt på en gammal kvarnsten vid infarten till byn. Det anmärkningsvärda var emellertid att byn bara bestod av ett hus, Dalby lodge. Dessutom fanns en kyrka en bit bort som verkade orörd sedan den byggdes på 1200-talet. Vi pratade med en kvinna som bodde i huset, och hon var medveten om att namnet Dalby kommit med de danska vikingarna, och att hennes hus var det enda kvarvarande från en större bebyggelse. Digerdöden på 1300-talet hade haft ihjäl hela byns invånare.

Som ni förmodligen vet ligger vårt Dalby strax utanför Lund. Det har Nordens äldsta stenkyrka, och Dalby var under några år biskopssäte för Danmark, Norge och Sverige, och det fanns en länk till ärkebiskopen av Canterbury.

Från Dalby körde vi in i North Yorkshire Moors National Park med dess landskap av vidsträckt ljunghed och gick in på puben i den lilla byn Goathland. Handlingen i TV serien Tillbaka till Aidensfield (engelska namnet Heartbeat) som sändes oavbrutet 1992 till 2010 tilldrog sig i Goathland. Vidare mot resmålet passerades Ugglebarnby. Namnet är inte ett sentida skämt av Monty Python gänget, eftersom det finns upptaget i Vilhelm Erövrarens Domedagsbok från 1085.

Lita senare åker vi in i Fylingthorpe och befinner oss nu i Fylingdales parish. Vi tar in på Victoria Hotel i intilliggande Robin Hood's Bay. Dimman låg tät över landskapet.

Detta lilla samhälle levde under flera hundra år på att havsvägen smugla in hårt beskattade och tullbelagda varor. Det var här vi skulle möta representanter från Fylingdales kommunfullmäk-

tige, det lokala museet och deras "Local history group". Vid våra mailkontakter hade de "legat ganska lågt", så vi visste inte riktigt hur det hela skulle avlöpa. Det visade sig emellertid att vi nästa dag skulle bli mottagna med en lunchbuffé på hotellet, och att det totalt skulle bli 45 personer! Theresa May hade varit på besök hos Stefan Löven i Stockholm tre dagar tidigare, och nu verkade det som att man här väntade sig ett svarsstadsbesök personifierat av oss fyledalingar. Först kom den ståtligt skäggprydda Richard Hoyle från Fylingdales kommunfullmäktige, och som vi hade träffat under vårt tidigare besök. Han var på strålande humör och bar den tröja med text "Fylingdales - Fyledalen united in Röddinge" som han fick av oss för 1 ½ år sedan. De övriga engelsmännen, de flesta i pensionsåldern, var trevliga och mycket intresserade av oss. Det var en härlig stämning och man visade inte någon fruktan inför denna nya vikingainvasion. Vi 17 från Fyledalen hade naturligtvis enhetlig klädsel, röda tröjor med texten: **Here we come again!**

Jag inledde med ett kortare föredrag om vår bygd, om vårt historiska Dalby och hur det kommit sig att vi så mangrant åkt till Fylingdales. Inspirerad av den goda stämningen kunde jag inte underlåta att för våra engelska vänner berätta om den urgamla visa som handlar om hur man lagar havregrynsgröt, och som det inte gått att motbevisa att vikingarna sjöng som kampsång innan de gav sig ut på plundringståg till England. Sången sjungs fortfarande alltid vid fester i Röddinge, men oftast inte förrän fram på småtimmarna. Nu ljud sången om Havragröd högt på Victoria hotel.

Presentationen avslutades med att de båda åldermännen, Staffan Ekelund från Fyledalen och Richard Hoyle från Fylingdales undertecknade en icke-aggressions-pakt för att stadfästa fortsatta långvariga och vänskapliga förbindelser mellan de båda samhällena.

Högtidligt undertecknande av Icke-aggressions-pakten

Vänner efter envigen

Men vad vore ett vikingamöte utan en Envig, och för att inte bryta mot det ingångna avtalet redan innan bläcket på underskrifterna torkat, fick det bli en fredlig och oblodig kamp. Med ett par strumpbyxor med tyngder i fötterna och trädde på huvudet tävlades det om vem som med detta redskap kunde välta flest flaskor utställda på golvet. Tänk vad man kan använda ett par strumpbyxor till.

Efterföljande dag bjöds vi på guidad tur i Robin Hood's Bays tränga gränder, och på kvällen en "spökvandring".

Det hela avslutades med en inbjudan till Jims och Carols musikpub Ye Dolphin. Denna kväll var det visafn. Medlemmar ur publiken reste sig en och en och sjöng en ballad. Det hela syntes välregisserat, Jim hade nog full kontroll och kände sin publik väl. Det var mest folksånger med lokal anknytning, och

vi kände igen Ortsnamn i texterna. Likt medeltida nordiska folksånger berättade de en historia i många verser, och efter varje vers sjöng alla med i ett omkväde. Det var tydligt att det var välkända och älskade visor för gästerna på Ye Dolphin. En härlig och minnesrik avslutning hos våra fränder och ättlingar i väst.

Nu väntar vi oss ett svarsbesök till Röddinge. Då skall vi berätta om prästfamiljen med sina 21 barn.

- och så en slutlig viktig iakttagelse:

Vikingen är en vilde som man älskar i Storbritannien!

Bengt Göran Hansson

Fyledalsvikingarna tillsammans med Richard Hoyle inför avfärden hemåt